

je treba samo na to, kaj pomenjajo te šole na Češkem, kaj pomenjajo v Nemčiji in celo v naši državi, kaj pomenjajo v dravski banovini in v Bosni. Tem šolam se mora pomagati in edina šola, ki vzgaja nastavnike zanje, je višja pedagoška šola.

Glavni prosvetni svet.

Dotakniti se hočem tudi glavnega prosvetnega sveta. Tu je bilo rečeno, da bi se članom glavnega prosvetnega sveta ne dovolilo pisati učne knjige. Ta prepoved bi bila upravičena samo v primeru, ako bi člani glavnega prosvetnega sveta s pisanjem učnih knjig obogatili. Kolikor nam je znano, to ne drži. Člani glavnega prosvetnega sveta so osebe z najboljšimi prosvetnimi kvalifikacijami v naši državi in ne vem, kakšen razlog naj bi bil, da bi se tem ljudem prepovedalo pisati dobre učne knjige. Ravno radi tega, ker so v glavnem prosvetnem svetu, bi se jim ne smelo prepovedati pisanja, ker bi se potem v slučaju, da bi bila odklonjena kaka učna knjiga, ki so jo spisali drugi, moglo reči, da so člani glavnega prosvetnega sveta naredili to namenoma, ker jim ni dovoljeno pisati učne knjige.

V glavnem prosvetnem svetu sedijo najboljši ljudje. Najboljšo našo današnjo gramatiko za srednje šole je sestavil direktor zagrebske klasične gimnazije g. Mušulin, ki je član glavnega prosvetnega sveta; dalje, predsednik prof. društva g. Divac je napisal odlično zoologijo in tudi on je član glavnega prosvetnega sveta. Zakaj naj bi tedaj bila taka knjiga odklonjena in zakaj se ne bi smeli dijaki okoristiti s tako dobro učno knjigo? Nazadnje, predsednik glavnega prosvetnega sveta g. dr. Petković, je napisal odlično učno knjigo mineralogijo. Nerodno bi bilo, prepovedati tem ljudem, samo radi tega, ker so člani glavnega prosvetnega sveta, pisati učne knjige. Edini kriterij za to naj bo kvaliteta napisane knjige.

Državna tiskarna.

Moram, gospodje, na tem mestu vzeti v obrambo še neko ustanovo. Eden od g. senatorjev je govoril proti zidanju poslopja državne tiskarne. Prvič, gospodje, nimamo toliko državnih tiskarn, kolikor on misli. Imamo samo eno državno tiskarno, ki je starejša od vseh naših gledališč in od vseh naših denarnih ustanov in bank. Obstaja že 100 let in mi še vedno nimamo zanj primerne poslopja. Zaslužila je svoje poslopje ne samo

radi tega, ker je koristna in ker tiska mnoge knjige na lastne stroške, večkrat celo v lastno škodo, ki jih potem razširja med narodom, nego tudi vsled tega, ker vsako leto mnogo zasluži tudi za državo. Ona zasluži toliko, da bo tudi poslopje za narodno tiskarno moglo biti odplačano že v štirih do petih letih. Obstaja pa še en razlog za zidanje novega poslopja za državno tiskarno. Ta razlog je ta, da se mora dosedanje poslopje porušiti, ker ovira vhod na zemunski most, ki je ne samo arhitektonsko velikega pomena, nego tudi političnega. Ne more se braniti stališče, da ni treba zidati poslopja za državno tiskarno, ker ta zasluži zase in tudi za državo.

Prosim gospoda ministra, da to vprašanje pospeši in to tem bolj, ker bi se ga moralo že zdavnaj rešiti. Prej je bilo določeno že tudi zemljišče za to poslopje, a se je to vprašanje odložilo, sedaj ga je pa treba že vendar enkrat rešiti.

Gospodje, lahko rečem, da sem hvaležen gospodu ministru, ker je posvetil toliko pozornosti resori, ki ga je šele pred kratkim zasedel in ker se zavzema za to, da se da šolam čim več sredstev.

Narodno izobraževanje.

Prosim, da se posveča pozornost tudi vprašanju narodnega izobraževanja. Mi snio, gospodje, začeli z narodnim izobraževanjem v težkih dneh našega izgnanstva, v času našega bivanja na Krfu. Tedaj je bila sprožena misel o snovanju oddelka za narodno izobraževanje.

Tedaj smo delali načrte, da po povratku v domovino začnemo z narodnim izobraževanjem v živahnejšem tempu in v širšem obsegu. Tedaj nismo mislili, da se končno po 15. letih vse to zreducira na odsek v prosvetnem ministertvu in na tiskanje in na odkupovanje koristnih knjižic. Tedaj smo zamišljali, da bo to — ako ne samostojno ministertvo, vsaj velik oddelk, v katerem bi delovale najuglednejše prosvetne osebnosti, ki za prosveto nekaj pomenijo. Ne pa, da se zreducira ta misel na šablonsko pisarniško knjižničarsko delo, nego da se razširi široko in intenzivno delo izobraževanja širokih narodnih plasti.

S prošnjo gospodu ministru, da se opri me tega vprašanja in pazi na to, kaj bi se moglo v tem pogledu ukreniti, izjavljam v naprej zahvalnost, ker sem prepričan, da bo gospod minister to tudi storil, in izjavljam, da bom glasoval za ta proračun.

ZAKON O NARODNIH ŠOLAH, III. DEL.

Vsebuje: I. Dosedanje izpremembe v zakonu o narodnih šolah od 5. dec. 1929. leta, II. Pravilnik o ambulantnih šolah in šolskih stanih, III. Pravila o opravljanju učiteljskih izpitov in IV. Zakon o obvezni telesni vzgoji. Priredil Pavel Flere, založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena broš. Din 14.—, v platno vez. Din 22.—.

K prvima dvema snopičema smo dobili sedaj III. zbirko zakonov o šoli, vzgoji in učitelstvu. Vsakdo ne more biti naročen na Uradni list in zato je zelo umestno, da izdaja Učiteljska tiskarna zakone, ki jih mora dobro poznati vsak učitelj v tako priročnih knjižicah. Pričujoča knjižica prinaša zakon o spremembi čl. 43. ki govori o verskem pouku, dalje o spremembi člena 29., ki nam točno pove, koliko stanarine nam pripada, priključen pa je tudi poseben zakon o veronauku na vseh šolah. Zelo praktično je poglavje, ki govori, v koliko je šolski zakon bil izpremenjen vsled uradniškega zakona od 31. marca 1931., vsled zakona o občinah in vsled finančnega zakona za l. 1933/34. Velja sta tudi pravilnik o ambulantnih šolah in šolskih stanih ter pravila o opravljanju praktičnih izpitov učiteljev, učiteljic gospodinskih šol in pa zabavlj. H koncu je priključen še zakon o obvezni telesni vzgoji, ki je vzporedil našo državo z najnaprednejšimi drugimi državami. To je zakon, na katerega smo lahko ponosni in zato ga moramo vsi dobro poznati.

Vsled nad vse važne vsebine se III. snopič zakona o narodnih šolah vredno uvršča k ostalima dvema in ne bi smel manjkati v nobeni knjižnici učitelja ali učiteljice, najmanj pa v šolskih knjižnicah.

Komentar Zakona o narodnih šolah od 5. decembra 1929. godine, sa izmenama i dopunama od 7. jula 1930. godine. Izradili Branislav J. Todorović, pravni referent Ministarstva prosvete i Adam M. Bogosavljević, sekretar Ministarstva prosvete. Cena broš. Din 33.—.

Oba pisca nam garantirata, da je komentar k šolskemu zakonu dovolj avtentičen in dovolj jasna razlaga poedinih morda še nejasnih členov. Na podlagi tega komentarja je šele postal šolski zakon toliko razumljiv, da se ga z lahkoto uporablja. Komentar jemlje v obzir vse razne druge zakone, ki imajo kolikaj zveze s šolskim, ravno tako pa so v komentarju upoštevane in deloma dobesedno navedene vse naredbe in odredbe ter vsi odloki ministarstva prosvete, ki šolski zakon dopolnjujejo ter razlagajo in ki dajejo natančnejša navodila za izvajanje posameznih členov. Dokler ne dobimo k šolskemu zakonu potrebnega poslovnika, nam pomaga k njegovemu umevanju in pravilnemu tolmačenju edino tak komentar.

Vsled tega knjižica ne sme manjkati na nobeni mizi šolskega uravnavatelja, neprečeljena pomoč pa bo tudi vsakemu učitelju, če se le kolikaj zanima za pravno stran svoje službe.

Knjižico ima v zalogi Knjižarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru.

Učiteljski pravnik

—š Tovariši abiturienti (ke), ki ste nastopili maja — junija t. l. službo, sporočite sekciji po dopisnici leto rojstva in mature, ako niste vpisali teh podatkov v naznanilo o nastopu službe in to: Lorbek, Dovgan, Spirič, Grčić, Vusser, Vučajnik, Fatur, Golar, Levstik, Bolta, Kovač, Tolmajner, Zmavc, Zorn, Leder, Škrabelj, Agrež, Jordan, Vanič, Lipavec, Ladič, Stropnik, Mazaj, Toplak, Slapar, Korošec, Dereani, Šijanec, Čuček, Šubert in sprejete abiturientke. V. G.

—š Napredovanja po skupinah. Pod tem naslovom in v odgovorih na vprašanja »kaj lahko zaprosim za višjo skupino«, smo mnogokrat pojasnili v rubriki »Učiteljski pravnik«, kdaj ima posameznik pravico do višje skupine. Tudi v »Roč. katalogu«, »Pregledu dospelosti poviškov« in tablicah »Moji prejemki« je bilo to vprašanje točno pojasnjeno. Vendar se dobe še danes posamezniki, ki se niso ravnali po navodilih — očno navodil spleh čitali niso in vlagajo prošnje tudi po več let prepozno t. j. potem — ko jim je dospela pravica do višje skupine in se razume, utrpe pri tem veliko škodo, ki stotero in stotero odtehta znesek za nabavo pripomočkov, ki jasno opozore na zahtevo pridobitvenih pravic. — Menili smo, da bodo zalegli kričiči, objavljeni, primeri o škodah, a vseh le niso ozdravili. Takim se pač sedaj ne more pomagati, da bi dobili nazaj.

Naša gospodarska organizacija

—g »Obmorski učiteljski dom« v Omišlju na otoku Krku vabi svoje člane in vse cenjene učiteljske v poset. Dom vam nudi najugodnejše cene za letovanje. Popolna oskrba t. j. stanovanje, prehrana in vsa postrežba znaša za člane — ustanovnike od Din 25.— do Din 40.— dnevno. Takih ugodnosti ne dobite nikjer. Vsled tega izrabite ugodno priliko in nas obiščite.

Tako nekako se bo glasilo vabilo na letovanje v obmorskem učiteljskem domu v Omišlju, kadar bo dom postavljen. Do takrat ni več tako daleč, da ne bi smeli tega sprejeti v naše račune. Naše društvo za zgradbo tega doma deluje z vso paro. Te dni je razposlalo na vse že prijavljene člane okrožnico z najnovejšimi podatki in s poročilom o sedanjem stanju našega dela.

Vse člane prosimo, da izpolnijo člansko pristopnico in izjavo o plačevanju prispevkov ter nam jo nemudoma vrnejo. S tem bodo

naše delo le pospešili in veliko pripomogli k čim hitrejši dosegi našega cilja.

One tovariše in tovarišice, ki se še žele vpisati v naše društvo, pa prosimo, da se s prljavo požurijo, ker bo društvo svoje vrste pri članskem številu 200 zaprlo. Opozorjamo vse zainteresirane, da bi bilo naše število že davno polno, ako bi upoštevali tudi želje po vpisu tovarišev iz drugih banovin. Ker pa ima učiteljsko iz Slovenije prednost, bomo nekaj časa še počakali. M. Z.

Mladinska matica

Z 12 seje M. M.

1. Določijo se honorarji za avtorje in ilustratorje publikacij M. M.

2. Radiofonski oddajni postaji, ki je uveljavila tedensko poročanje o slovenskem, hrvaškem in srbskem revijalnem življenju, se sklone posiljati brezplačno »Naš rod«.

3. Društvom, ki so prosili za darove v knjigah, teh sicer ne moremo dati brezplačno pač pa po znižani ceni.

4. Za prihodnjo sejo se pripravi razpis nagrad za redne publikacije.

V Beogradu je izdal v založbi Jeremije Celevčica Gvido Tartalja prevod slovenskih mladinskih pesmi in proze pod naslovom »Braća sa Drave«. V tej zbirki je Tartalja tudi v stvari iz »Našega roda«, in sicer od Milčinskega »Starega in mladega razbojnika«, od Anice Černejeve »Pismo«, Bevk je zastopan s pravljico »Čudna živalca in čudežna palica«, Bogomir Magajna pa z legendo »Jezus in mornar«.

KNJIGE M. M. SO DOTISKANE. S 15. junijem bomo pričeli knjige že razpošiljati in do 20. jih lahko dobijo že vse šole. Cenjene poverjenike prosimo, da dopošljejo čimprej še zadnji obrok naročnine, da ne bo nepotrebnih zamud pri ekspediciji.

Najlepši in najcenejši darovi za pridne učence so knjige Mladinske matice, ki jih še vedno lahko dobite z 25—50% popustom.

Šolski radio

—r XXXIV. teden. V torek 12. junija bo oddaja

»Pojdimo pogledat, kaj dela Dolenc!«

Pod tem geslom se predstavi v torek, dne 12. junija t. l., v šolskem radiu mladina o. n. šole iz Trebnjega, ki bo v šolski uri podala zaokroženo sliko iz Trebnjega in okolice (St. Lovrenc, Vel. Loka, Dol. Nemška vas, Doberniče) v besedi in pesmi. Oddaja bo vsebovala poleg opisa tudi razne pravljice in pripovedke, ki krožijo okrog o teh krajih, nadalje reke in petje dolenskih narodnih pesmi, zlasti zdravic. Vmes bo nekaj plošč in tudi šolar — harmonikar bo zaigral nekaj dolenskih poskočnic. H koncu je v načrtu tudi kratek intervju z nekaterimi krajevnimi činitelji. Tako, da bo oddaja res povsem odgovarjala geslu, saj bo prednos direktno iz Trebnjega in in bo mladina govorila v dolenskem narečju.

Oddajo bo vodil učitelj Marjan Tratar, šolski pevski zbor pa učiteljica ga. Dereani Vida. Zato 12. junija — pojdite pogledat kaj dela Dolenc!

V petek 15. junija bo predaval gospod dr. Mirko Rupel »Najnamenitejši srbohrvaški pesniki in pisatelji«. Vsebina: Preprost in bežen pregled srbohrvaške literature s poudarjanjem najimenitnejših pesnikov in pisateljev, kakor Sv. Sava, Gundulič, Kačič, Reljković, Karadžić, Njegoš, Iv. Mažuranić, Preradović, Jovanović Zmaj, Senoa, Voj. Ilić, Lazarević, Dalski, Kranjčević, Vojnović. Predavatelj bo omenjal njih pomen, veličino in glavna dela. Predavanje bo v slovenščini.

Učiteljski pevski zbor JUU

Po skupnem koncertu 3. VI. je bila najdena v desni garderobi unionske dvorane ročna torbica, ki vsebuje 30 Din in žepni ročec. Lastnik jo lahko dvigne pri vodstvu sekcije JUU v Ljubljani, Franciskanska ulica 6.

Pevovodje in voditelji pev. zborov, ki so nastopili 3. junija v Ljubljani, opozarjamo, da morejo naročiti slike skupnega nastopa pri fotografu Grabjeu v Ljubljani na Miklošičevi cesti po 12.— Din v velikem formatu 17 x 23 cm.

Stanovska organizacija JUU

Iz sekcije

—s Učitelji — občinski odborniki. Erženjak Franc, š. u. v Zavrču v občini Zavrče.

iz društev:

— JUU — SRESKO DRUSTVO V LO-GATCU bo imelo zaključno zborovanje v tekočem šolskem letu v soboto dne 16. junija 1934. ob pol 9. uri na Raketu. Na dnevnem redu predavanje gosp. svetnika Krošla o »Kmetijsko nadaljevalnem šolstvu«, poročilo tov. nadzornika o stanju šolstva v našem srezu ter poročila vseh društvenih funkcionarjev.

Tovariši(ice), poravnajte do tega dne svoje obveznosti napram društvu ter se polnoštevilo udeležite zborovanja! Odbor.

Splošne vesti

— Na sreski konferenci Jugoslovanske nacionalne stranke, ki se je vršila v ponedeljek, dne 4. t. m. je iznesel tov. Josip Lapajne, ki je bil sreski delegat za Kranj, tudi zahteve, odnosno opis položaja in stališča, ki ga zavzema učiteljsvo. Poudaril je, da bi bilo treba za državno narodno idejo predvsem pridobiti duhovščino in cerkev, kjer se grupira ves naš narod. Depolitizirati se mora gospodarstvo, ki je še vedno pod vtisom predvojni razmer. Za zboljšanje gospodarskih razmer je priporočil podvig kmetijske prosvete in ustanavljanje kmetijskih šol. V svrhu dviga splošne in politične morale naj se preprečijo ogabne denunciacije, ki so se razpasle zadnje čase, da danes ovajajo izvestni ljudje že vse vprek. Ovajalci naj se izročijo prizadetim, da z njimi obračunajo pred pristojnim forumom. Navajal je težke razmere, ki jih mora prenašati učiteljsvo radi SKJ in neurejenosti tega vprašanja v pogledu razmerja med državo in cerkvijo z ozirom na to vprašanje. Pezo tega neurejenega stanja nosi učitelj. Zato ne more biti to kriterij pri nameščanjih, ker je treba upoštevati tudi okoliščine, pod katerimi deluje učiteljsvo in poedinih krajev. Omenjal je napako, da se razpisujejo le slabša mesta. Boljša se pa oddajajo izven razpisa. S tem so močno prizadeti družinski očetje, ki omagujejo pod dajtvami za svojo družino in ne morejo priti v mesto, kjer bi jim bilo olajšano šolanje otrok. Izvedba redukcij draginskih doklad je izvršena na socialno nesorazmerni osnovi. Podčrtal je nujno potrebo ureditve vprašanja nameščanj in premeščanj učitelstva na popolnejši zakoniti podlagi in nujno potrebo ureditve disciplinskega postopka za učiteljsvo narodnih šol, ki je sedaj edino izveto iz moderne disciplinskega postopka, kakor ga vsebuje uradniški zakon. Učiteljsvo se čuti v tem pogledu nezaščiten. V splošnem se na tem zboru ni obravnavalo prosvetnih, šolskih in učiteljsko-stanovskih vprašanj. — Tovariše, ki so v zastopih raznih korporacij in ustanov, opozarjamo, da je nujno potrebno ob vsaki priliki naglasiti naše stališče in zahteve, kakor je to storil ob gornji priliki tov. Lapajne. Ako se bomo oglašali in branili svoje stališče, se ne bo upal vsakdo ob vsaki priliki obregati ob nas in nas neupravičeno napadati in bo prestalo tudi premeščanje učitelstva iz nešolskih vidikov.

— Vsem tovarišem in tovarišicam, ki nameravajo izročiti v prihodnjem šolskem letu svoje sinove našemu domu, sporočamo sklep kuratorija, naj pošljejo takoj po »prospekte«, da se seznani s pogoji. Prijaviti za sprejem v Učit. dom pa se morajo zanesljivo 5 (pet) dni po opravljenem sprejemnem izpitu na srednjih šolah. Neučiteljski sinovi se v prihodnjem šolskem letu ne bodo sprejemali, ker v zavodu ni prostora. Tudi od učiteljskih sinov se sprejemajo samo začetniki.

Kuratorij Učit. doma v Mariboru.

— Maturantije letnika 1928/29. Do petletnice nam je že ubežal čas. Naša petletnica pa ne sme tiho mimo nas, smo sklenile ob maturi. Zato vas vabim: 7. julij, Ljubljana, ob 3 uri pop. pri Čadu pod Rožnikom. Javite se